

Szokás és jellem

Humphry Clinker kalandozásai

FEUILLETON - LXVII. évfolyam, 15. szám, 2023. április 14.

Smollett látszólag nem tartozik a XVIII. századi angol próza nagyjai közé, ám Walter Scott visszatekintve mégis úgy beszél a fenti műről, mint amiben a helyzetek, alakok egyénítő megfigyelése példaszerű. Az a kísérlet, hogy a szerző magát a kiadónak küldött levél-paksaméta mögé rejti, egyszerre biztosítja a szerzői nyomok eltüntetését, másfelől olyan direkt sértéseket is el lehet itt helyezni, melyek szerint Shandy írta volna az *Érzelmes utazást*. Tudjuk, hogy Sterne nem volt rest, és „megemlékezett” Smollett utazásairól (mintha valóban találkoztak volna!) és számára elfogadhatatlan ítéleteiről (a Pantheon vagy egy Vénusz szobor kapcsán). Smollett melankolikus habitusát („miserable feelings” - így Sterne!), ítéleteinek korlátoltságát teszi nevetség tárgyává - *smelfungus* panaszát (így rejti el Smollett nevét Sterne az *Érzelmes utazásban*), a bajt szimatoló és arról hírt adó író mintegy arra szólítja föl, hogy forduljon inkább orvoshoz, ha mindenütt és mindenben csak bajt és veszélyt lát és szimatol. S lehet, hogy Smollett Sterne tanácsára kezdi regényét épp azzal, hogy hőse, *aki nagyon is ő maga*, betegségét kúrálendő a dél-angliai hőforrásokhoz (Bath) utazik.